

УКРАЇНЬСЬКА ХУДОЖНЯ ПРОЗА У НЕПРЯМОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Непрямий переклад як поширене явище у відтворенні української художньої прози іншими європейськими мовами є головним предметом дослідження у цій статті. Зокрема проаналізовано передумови та наслідки посередництва при перекладі.

Ключові слова: переклад, непрямий переклад, мова-посередник, переклад на нерідну мову (M2 переклад).

Непрямий переклад як явище в перекладі не є дослідженим з огляду на свій “нелегальний” статус у перекладознавстві. Адже якщо звернутися до будь-якого довідника чи енциклопедії з перекладознавства, то цього терміна не знайти. Насправді це зумовлено замкненим колом. Непрямий переклад майже не досліджують, про нього взагалі мало що відомо (ті, хто здійснював/здійснює непрямий переклад це приховують так само як і його замовники), а відтак і термінологія, пов’язана з ним, не вироблена. Крім того, явище перекладу через мову-посередник (через наявний переклад іншою іноземною мовою) є навіть теоретично вкрай небажаним. Себто непрямий переклад потрапляє до кола “нелегальності”, опиняється поза законом, а відтак не має визначеної позиції у перекладознавстві. Аналізуючи сучасний стан непрямого перекладу, Г.Пієта та А.Роза зазначають, що він “лишається одним з найнедослідженіших явищ у перекладознавстві на сьогодні (переклад наш. – Б.П.)” [1:1]. Згадані Г.Пієта й А.Роза разом з докторантом Лундського університету і найзавзятішим дослідником явища перекладу через третю мову М.Рінгмаром, пропонують термін *непрямий переклад* (*indirect translation*). Тоді як Е.Гатт, намагаючись створити єдину теорію функціонування перекладу на основі теорії релевантності (Д.Спербера та Д.Вілсона, 1986), розрізняє *прямий* (*direct*) переклад як такий, що “цілковито подібний у тлумаченні до оригіналу” та *непрямий* (*indirect*), який “зберігає лише адекватну подібність з оригіналом у релевантних аспектах (переклад наш. – Б.П.)” [2:20]. К.Донг у статті, присвяченій аналізу запропонованої Е.Гаттом класифікації, називає *прямий* та *непрямий* переклад “перекладацькими стратегіями”, вибір яких залежить від рішення перекладача про потребу чи її брак експлікувати у перекладі (*непрямий* переклад) авторські імплікації оригіналу [3:43]. Таким чином Е.Гатт та К.Донг розуміють, використовують цей термін у подібному значенні до того, в якому його вживали Ж-П.Віне і Ж.Дарбельне, протиставляючи *буквальному* (*literal*) перекладу. На їхню думку, перекладачеві слід звертатися до *непрямого* (*oblique*) перекладу тоді, коли буквальный неможливий [4:57], а “роль перекладача полягає саме в тому, щоб обрати з-поміж прийнятних варіантів найліпший для передачі тонкощів повідомлення (переклад наш. – Б.П.)” [5:30].

Тож бачимо, що в інтерпретації Ж-П.Віне та Ж.Дарбельне, а також Е.Гатта з К.Донгом термін *непрямий* переклад має значення, цілком недотичне до *перекладу через третю мову*. Але це не означає, що такий термін не пасує для позначення згаданого явища, що й потверджує М.Рінгмар, наводячи у своїй доповіді, присвяченій перекладові через тре-

ттю мову, таблицю кількісних показників вживання (hits) різних термінів на позначення явища перекладу через третю мову такими відомими теоретиками перекладу, як Г.Турі та Г.Кіттель [6:2]. Ці дані, як зазначає автор, взяті з бібліографії (“Translation Studies Bibliography”) незалежного нідерландського видавництва “John Benjamins” за листопад 2006 року. Термін *непрямо́й* переклад (*indirect translation*) найчастіше, після терміна *повторний* переклад (*retranslation*), котрий може викликати плутанину значень, вживається у перекладознавчій літературі на позначення явища перекладу через третю мову. Зі свого боку додамо, що іншим досить поширеним терміном є метафора *троюрідний* переклад (“*twice-removed*” translation). Саме так називає англійський перекладач Д.Беллос свої англійські переклади албанського письменника І.Кадаре, здійснені з франкомовних [7]. Той самий термін вживає і засновник та головний редактор популярного американського літературознавчого сайту “the complete review”¹ М.Ортхофер, називаючи англійські переклади через третю мову “огидною практикою та перекладом з других рук (переклад наш. – *Б.П.*)” [8]. Тож з огляду на брак остаточно прийнятої метамови полеміка стосовно визначення єдиного терміна триває. З метою уникнення плутанини надалі послуговуватимемося терміном *непрямо́й* переклад.

Передумови непрямого перекладу

Втаємничена й водночас невід’ємна частина історії перекладу української літератури на інші мови розкривається фактами непрямого перекладу творів окремих українських письменників. В часи Радянського союзу формально мовою-посередником, а фактично мовою-цензури при перекладі українських текстів на інші світові мови, була, звісно, російська мова. Як прями переклади (на російську мову), так і непрямі переклади (з російськомовного перекладу на, скажімо, англійську мову) переважно здійснювалися в Москві. Наприклад, драму І.Франка “Украдене щастя” (1894) було перекладено іспанською мовою у 1958 році московським видавництвом “Издания на иностранных языках” (“Ediciones en lenguas extranjerias”). На виданні чітко вказано, що перекладено Х. Лопез Ганіветом (J.Lopez Ganivet) з російської мови. Так само, як і на виданні англійського перекладу (переклад Ф.Соласко, 1957) повісті І.Франка “Воа Constrictor” (1878) тим самим видавництвом зазначено, що переклад здійснено з російської мови. М.Рінгмар зазначає: “непрямо́й переклад може використовуватися як засіб контролю змісту тексту цільовою мовою, наприклад, з політичних чи релігійних причин. Саме цей аспект найвірогідніше відіграв важливу роль у частому використанні російської мови як мови-посередника (“mediating language”) у країнах – колишніх членах Радянського Союзу (переклад наш. – *Б.П.*)” [6:7]. Директор Центру перекладу фінського університету Турку професор І.Гамб’є стверджує, що у випадках перекладу творів таких країн “російська мова ефективно використовувалася як реле-мова і як мова цензури (переклад наш.– *Б.П.*)” [9:59]. Видавництво англійських перекладів української літератури у період 1950 – 1980-х років здійснювалося здебільшого московським видавничим домом “Foreign Languages Publishing House”, що почасти пояснює факт непрямого перекладу з російської мови та відверту вказівку на здійснення англійських перекладів з уже наявних російськомовних.

Проте ідеологічний (енігматично-політичний) чинник не вичерпує причин непрямого перекладу. Другим чинником непрямого перекладу українських творів є сама мова,

¹ Назва сайту зазвичай постає з маленької літери курсивом. У 2005 році сайт ввійшов до переліку 50-ти *Найдивовижніших веб-сайтів (50 Coolest Websites)* за версією журналу “Time”[41].

себто її поширеність. М.Ортхофер стверджує, що “менш поширені мови (наприклад, скандинавські) можуть ставати предметом непрямого перекладу. Але особливо це стосується східноєвропейської літератури” (переклад наш. – *Б.П.*) [8]. Відтак українські тексти перекладають на одну з “глобальних мов” (як правило, англійську), а вже з англійської мови здійснюється переклад на інші західноєвропейські мови. Цікаво, що така практика замовчується, як ми вже зазначали вище, тобто на іншомовному виданні не вказується з якої мови було зроблено переклад. Яскравим прикладом є переклад роману І.Багряного “Тигрлови” (1943) німецькою мовою. Книгу було видано кьольнським видавництвом “Styria” у 1963 році (Das Gesetz der Taiga) у перекладі Маргарети фон Кес (Margreth von Kees) без жодного посилання на те, що переклад здійснено не з оригіналу. Лише в особистому листуванні І.Багряного знаходимо інформацію про те, що переклади на німецьку, італійську, французьку та інші західноєвропейські мови здійснювалися з англійської мови (The Hunted and the Hunters, 1954.). Таким чином англійська мова виступає посередником у перекладі творів українських письменників іншими мовами, оскільки вона належить до найпоширеніших мов світу, тоді як українська мова є доволі “рідкісною”. Хоч останній аргумент гідний полеміки, бо ж непрямої переклад художньої літератури в Європі має давню традицію, яка далеко не завжди переплітається з проблемою поширеності мов (відповідно й труднощами пошуку перекладачів), радше з аспектом престижу. “Французька мова у 17-18 ст. часто виступала посередником при передачі англійської літератури в німецьку літературну систему (переклад наш. – *Б.П.*)” [10:63]. Так, твори видатного англійського поета й драматурга В.Шекспіра, чия особливість, за визначенням Д.Крістала, полягає не в “кількості нових слів, які він вводив у вжиток, а в тому як він їх вживав (переклад наш. – *Б.П.*)” [11:12], стали доступними на європейському континенті лише у 18 столітті завдяки перекладам французького філософа Вольтера у його “Філософських листах” (1726 р.) [12] та абага Прево. Отож А.Пім у своїй статті, присвяченій англійським перекладам іспанської та португальської літератур, зазначає, що й на початку дев’ятнадцятого століття головною оригінальною мовою європейського перекладу ще була французька. Багато творів англійської літератури досягали іспанських та португальських читачів завдяки непрямої перекладам з французької мови як мови-посередника [13:3]. Причина полягала не в “рідкості” англійської мови, а в престижі та особливому статусі французької мови. Отже, можемо виокремити й третій чинник непрямого перекладу, а саме – коли мова-посередник має особливий статус у порівнянні як із цільовою мовою, так і з мовою оригіналу.

Отож головними чинниками непрямого перекладу є ідеологічний (енігматично-політичний), чинник “поширеності” мови оригіналу та чинник “престижу” мови-посередника. Безумовно, такий перелік не є вичерпним, але він зазначає найпоширеніші передумови непрямого перекладу.

Наслідки непрямого перекладу

З огляду на згадану вище енігматичну природу непрямого перекладу найпершим викликом при його дослідженні є його *виявлення*. Якщо ж факт непрямого перекладу не є таємницею, як, скажімо, з іспаномовним перекладом “Украденого щастя” І.Франка (переклад з російської), то аби простежити кореляцію цільового тексту іспанською мовою з оригінальним текстом українською, треба *виявити* проміжну ланку, а саме текст-посередник, себто переклад на мові-посереднику (mediating language). Ця таємниця ви-

давництвами, до речі, вперто замовчується і зумисно не вказується на виданнях, що також є частиною ідеологічних інтенцій, адже напис “перекладено з російської ...”/ “перекладено з англійської” може спонукати іноземця до думки, що оригінальний твір написаний російською чи англійською мовами. У випадку з драмою І.Франка нами було з’ясовано, що є три її російськомовні переклади (1947, 1950, 1956), кожен із яких міг би бути посередником для іспаномовного тексту (1958). Отож пропонуємо до розгляду приклади, які ілюструють здатність тексту виказати будь-яку видавничу таємницю:

1. *Голос за вікном.* Гей, люди, отворіть, не дайте **душі** загинути!

Анна. Хтось, певно, з дороги збився. Біжу отворити.

Микола. Анно, стій! Може, яка **зла душа**?

Анна. Ба, та що? Дати чоловікові загинати? Та й що нам **зла душа**? [1:17]

1.2. *Голос за окном.* Эй, люди отворите, не дайте **человеку** погибнуть!

Анна. Верно, кто-то с дороги сбился. Побегу открыть.

Николай. Анна, погоди! Может **человек-то лихой**.

Анна. Смотрите-ка, что ж, по-твоему, даь ему погибнуть? Что нам **злой человек**? [2:37-38]

1.3. *Голос за окном.* Эй, люди, отворите, не дайте **душе** погибнуть!

Анна. Кто-то видно с дороги сбился. Пойду открыть.

Микола. Стой, Анна! А вдруг **злой какой человек**?

Анна. Так что ж, погибать ему? Да и что **нам злой человек**? [3:654]

1.4. *Голос за окном.* Эй, люди добрые, откройте, не дайте **живой душе** погибнуть!

Анна. Верно, кто-то сбился с дороги. Побегу открою.

Микола. Постой, Анна! А вдруг это какой **злодей**?

Анна. Так что же, даь человеку погибнуть? Да и что нам **злодей**? [4:19]

1.5. *Una voz detrás de la ventana.* ¡Eh, buena gente, abrid! ¡No dejes percer a **un alma humana**!

Анна. Seguramente será alguno que se ha extraviado por el camino. Voy corriendo a abrir.

Mikola. ¡Espera, Anna! ¿Y si de pronto es algún **forajido**?

Анна. ¿Entonces, qué, vamos a dejar morir a una persona? ¿Y qué puede hacernos a nosotros un **forajido**? [5: 24]

З прикладів бачимо, по-перше, структурно-конотативна реалія у вигляді імені одного з героїв (**Микола**) в іспанському перекладі була відтворена через транскрибування (**Mikola**), отже використання російськомовного перекладу Г.Шипова 1947 року як посередника вже під сумнівом, адже в його тексті ім’я перекладено на російську (**Николай**), що жодним чином не могло спричинити появу “Mikola” в іспанському тексті. По-друге, епітет “**зла душа**”, втрачено як в іспаномовному, так і в останньому російськомовному перекладі О.Дейча (1956). Замість нього маємо іменник “**forajido**” (приклад 1.5.), що у перекладі означає “розбійник” та відповідно “**злодей**” (“розбійник”) у прикладі 1.4. У двох попередніх російськомовних перекладах (приклади 1.2 та 1.3) епітет відтворено відповідно як “**лихой/злой человек**” та “**злой человек**”. За браком обсягу статті не пропонуємо додаткові приклади, котрі потверджують спостережену лексичну й стилістичну відповідність між останнім російськомовним перекладом та іспаномовним текстом “Украденого щастя”. Таким чином, крім висновку про те, з якого російськомовного пе-

рекладу було здійснено переклад іспанською (з перекладу О.Дейча), можна також зауважити, що втрати (приклад з епітетом) чи зміни у перекладі-посереднику неминуче дублюються у непрямому перекладі. В такому разі логічно припустити, що набутки та “вдалі моменти” перекладу-посередника сприяють якості непрямого перекладу. Та чи завжди все так логічно та лінійно (оригінал → переклад мовою-посередником ↔ непрямий переклад) у творчій царині перекладу, хай навіть непрямого? Чи завжди зв’язок між оригіналом та непрямим перекладом втрачений або, немов тінь, ледь проглядається у проміжках співвідношень з перекладом-посередником? Відповіді на такі питання можуть дати приклади з прямого англомовного та непрямого німецькомовного перекладів роману І.Багряного “Тигролови”:

2. *Навзаводи зі смертю* [6:38].

2.1. *The Duel with Death* [7:47].

2.2. *Zweikampf mit dem Tod* [8:39].

3. *І над річкою он цвітуть черемхи, видивляються в бистру воду, слухають, як булькає вода по камінцях* [6:65].

3.1. *The shore of the brook was lined with blooming cherries which seemed to be peering into the swift water and listening to it babble over the stones* [7:83].

3.2. *Die Ufer des Baches wurden von blühendes Traubenkirchen gesäumt, die sich im rasch dahinplätschernden Wasser vergeblich zu spiegeln suchten* [8:74].

Метафора “*Навзаводи зі смертю*” (приклад 2) є заголовком до третього розділу першої частини роману, а, отже, як і будь-який заголовок, покликана на збудження певних очікувань у читача твору. *Навзаводи* означає “з усієї сили, наввипередки” [14:468]. І справді, упродовж усього розділу головний герой щосили біжить уперед, біжить через непролазні хащі, тамуючи голод, спрагу. Читаючи розділ, виникає враження, ніби протагоніст міряється силою, спритністю та швидкістю зі смертю. Переклад заголовку англійською й німецькою мовами як *Дуель зі смертю (The Duel with Death, Zweikampf mit dem Tod)* відтворює приховану сему сили та боротьби, але сема руху (*наввипередки*) *вперед* втрачається. Це істотна втрата з огляду на те, що життєствердний дух твору полягає в тому, що майбутнє є завжди, тому не можна ніколи спинятися, треба завжди боротися і йти вперед, попри всі перешкоди, як і чинив Григорій Многогрішний (головний герой), бо “*смільві завжди мають щастя*” [15:232]. Альтернативою до розглянутих варіантів відтворення метафори “*Навзаводи зі смертю*” могло б бути *Race the death* (від *race the wind* – мчати наввипередки з вітром) в англомовному перекладі та *Um die Wette mit dem Tod* (*наввипередки зі смертю*) в німецькомовному перекладі, що влучніше б відтворювало образ метафори оригіналу.

Приклад 3 ілюструє один з найулюбленіших і найчастіше вживаних Іваном Багряним образів для метафор, а саме – замилювання природою, у будь-якому її вияві – чи то квіти, чи звірі, чи небо й зорі. Персоніфікація *черемхи, видивляються в бистру воду, слухають, як булькає вода по камінцях* збережена в обох перекладах (приклади 6.1., 6.2.). Однак у німецькомовному варіанті перекладу вона зазнає цікавої деформації образу. Порівняймо її англомовний переклад як *cherries which seemed to be peering into the swift water and listening to it babble over the stones* (черемхи, які, здавалося, вдивляються у бистру воду і слухають, як вона булькає по камінцях), що від оригіналу відрізняється лише вставним *здавалося (which seemed)* з німецькомовним варіантом *Traubenkirchen*,

die sich im rasch dahinplätschernden Wasser vergeblich zu spiegeln suchten (черемхи, які даремно намагалися віднайти своє відображення у бистрій воді). Отож образ метафори змінився, звузившись з одного боку (видалене *слухають, як вона булькає по камінцях*) та набувши ширшого діапазону значення через додавання перекладачкою пояснення, чому *черемхи вдвлялися у воду* (бо шукали своє відображення), яке ще більше уподібнило дерева до дівчат, проти чого, гадаємо, чуїний до слова письменник не перечив би. Отож можна зробити висновок, що часом вади німецькомовного перекладу, зумовлені його віддаленістю від оригіналу, компенсуються, набуваючи несподіваних образів, а отже, відтворюючи ідіостиль Івана Багряного.

Таким чином переконуємося, що непрямий переклад далеко не завжди і не цілковито залежний від свого джерела, себто перекладу-посередника. Це зумовлює як негативну, так і позитивну (!) кореляцію між ним та проблемою відтворення особливостей оригіналу. Але, на жаль, за законом діалектики непрямий переклад примножує втрати першого (прямого) перекладу, якщо такі є, частіше, аніж компенсує їх.

Насамкінець зауважмо – явище непрямого перекладу, зокрема в царині перекладів української літератури на інші європейські мови, потребує подальшого дослідження з метою виявлення випадків непрямого перекладу, їхнього доопрацювання/ заміни на прямі переклади й попередження потенційних непрямих перекладів. Адже ідеологічний чинник, наприклад, уже не актуальний, а з чинниками поширеності та престижу можна й варто боротися!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Pieta H., Rosa A.A. Indirect translation: state-of-the-art and future research avenues [Електронний ресурс] / H.Pieta, A.A.Rosa. – 2012. – Режим доступу: <http://www.fb06.uni-mainz.de/est/51.php>;
2. Gutt E.-A. A theoretical account of translation – without a translation theory [Електронний ресурс] / E.-A.Gutt. – Режим доступу: <http://cogprints.org/2597/1/THEORACC.htm>;
3. Dong.X. A Probe into Translation Strategies from Relevance Perspective [Електронний ресурс] / X.Dong // Direct Translation and Indirect Translation. Canadian Social Science. – 2012. – 8 (6). – P.39-44. – Режим доступу: <http://www.cscanada.net/index.php/css/article/view/j.css.1923669720120806.9252> DOI: <http://dx.doi.org/10.3968/j.css.1923669720120806.9252>;
4. Munday J. Introducing Translation Studies / J.Munday. – New York: Routledge, 2010. – 236 p.;
5. Vinay J.P. Darbelnet J. Comparative stylistics of French and English: a methodology for translation / J.P.Vinay, J.Darbelnet. – Philadelphia: John Benjamins B.V., 1995. – 280p.;
6. Ringmar M. “Roundabout Routes”: some remarks on indirect translations/ M.Ringmar. – Leuven: Katholieke Universiteit, 2006. – P.1-14;
7. Bellos D. The Englishing of Ismail Kadare. Notes of a retranlator[Електронний ресурс] / D.Bellos // the complete review. – 2005. – vol. VI, issue 2. – Режим доступу: <http://www.complete-review.com/quarterly/vol6/issue2/bellos.htm>;
8. Orthofer M. Stanislaw Lem: Solaris and The Invincible [Електронний ресурс] / M.Orthofer // the complete review. – 2003. – vol. IV, issue 4. – Режим доступу: <http://www.complete-review.com/quarterly/vol4/issue4/doubletd.htm>;

9. Gambier Y. “La retraduction, retour et detour” / Y.Gambier // Meta: Translators’ Journal. – 1994. – vol. 39. – P. 413-417;
10. Gambier Y. “Working with relay: An old story and a new challenge”/ Y.Gambier, L. P. González // Speaking in Tongues: Language across Contexts and Users, University of Valencia Press. – 2003. – P.47-66;
11. Crystal D. Lost in translation / D.Crystal // Who Do You Think You Are? Magazine, BBC Publications. – 2010. – April. – P.68-72;
12. Vagaries of translations past [Електронний ресурс]. – 2008. – Режим доступу: <http://www.steamthing.com/2008/06/vagaries-of-tra.html>;
13. Рум А. Translations from Spanish and Portuguese into English [Електронний ресурс]. – 2003. – Режим доступу до статті: <http://usuariis.tinet.cat/arum/on-line/research.html>;
14. Грінченко Б.Д. Словарь української мови (вид. 1907 р. у 4 тт.)/ Б.Д.Грінченко. – Київ: Видавництво Академії Наук Української РСР, 1958;
15. Багрянний І. Листування у двох томах. / І.Багрянний, упор. О.Коновал. – К.:Смолоскип, 2002. Том 1(1946-1963). – 2002. – 706с.;

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ:

1. Франко І. Зібрання творів у п’ятдесяти томах./ Том 24. Драматичні твори. – К.: Наукова думка, – 1978. – 476 с.;
2. Франко И. Пьесы. – М.: “Искусство”, – 1947. – 215 с.;
3. Франко И. Избранные сочинения./ Том 4. Рассказы и повести. Драммы. – М.: Государственное издательство художественной литературы, – 1950. – 734 с.;
4. Франко И. Украденное счастье, драма из деревенской жизни в пяти действиях. (пер. А.Дейч) – М.: “Искусство”, – 1956. – 91 с.;
5. Franco I. La fidelidad robada. (traducido por J.Lopez Ganivet) – Moscú: Ediciones en lenguas extranjeras, – 1958. – 117 p.;
6. Багрянний І. Тигролови. / Вид. 3-тє, без змін. – К.: Національний книжковий проєкт, – 2011. – 248с.;
7. Bahriany I. The Hunted and the Hunters./ tr. by George S.N.Luckyi / Ivan Bahriany – Toronto: Burns&MacEACHERN, – 1954. – 270p.;
8. Bahriany I. Das Gesetz der Taiga/Deutsche Bearbeitung von Dr. Margreth von Kees/3 Auflage / Ivan Bahriany. –Köln Graz: Verlag Styria, – 1963. –255S.

Стаття надійшла до редакції 02.10.2014

Б.О. Плющ, аспірантка
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

УКРАИНСКАЯ ХУДОЖЕСТВЕННАЯ ПРОЗА В НЕПРЯМОМ ПЕРЕВОДЕ

Основным предметом исследования в данной статье является не прямой перевод как распространенное явление при передаче украинской художественной прозы другими европейскими языками. Кроме того, в статье представлен анализ причин и последствий посредничества в переводе.

Ключевые слова: *перевод, непрямой перевод, язык-посредник, перевод на неродной язык (Я2 перевод).*

The article is focused on indirect translation as a common phenomenon within the framework of translation of Ukrainian literary prose into other European languages. Analysis of causes and consequences of mediation in translation is also offered in the article.

Key words: *translation, indirect translation, mediating language, translation into a non-native language (L2 translation).*

УДК 821.10.01

Т. Данкевич, викладач англ. мови,
Київський національний лінгвістичний університет, Київ

ПЕРЕКЛАД АВТОРСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Дана стаття присвячена проблемі перекладу авторських неологізмів з англійської мови на українську. У роботі проаналізовані неологізми та етапи їх розвитку в мові, виділені типи неологізмів за змістом та за способом створення. Особлива увага приділена способам перекладу, які застосовуються перекладачами при передачі неологізмів з англійської мови на українську: транскрипція, транслітерація, калькування та описовий переклад.

Ключові слова: *авторський неологізм, види перекладу, транскрипція, транслітерація, калькування, описовий переклад.*

У наш час англійська мова, як і багато інших мов, переживає так званий “неологічний бум”. В англійській мові в середньому за рік з’являється 800 нових слів. Нова лексична одиниця проходить кілька стадій соціалізації (прийняття її в суспільстві) і лексикалізації (закріплення її у мові). З’явившись, неологізм поширюється, як правило, викладачами університетів, шкільними вчителями, працівниками засобів масової інформації. Потім він фіксується в друці. Наступна стадія соціалізації – прийняття нової лексичної одиниці широкими масами носіїв мови. Після цього розпочинається процес лексикалізації: придбання навиків використання неологізмів у суспільстві, виявлення умов та протипоказань для його використання в різних контекстах.

Неологізм – новостворений термін, авторське слово або фраза, що перебуває в процесі входження в загальне використання і ще не включена до державної та загальноживованої мови. Таким чином, неологізми можна поділити на:

1. Власне неологізми (новизна форми поєднується з новизною змісту): *bio-computer* – комп’ютер, котрий імітує нервову систему живих організмів, *thought-processor* – комп’ютер, який логічно будує та розвиває ідеї.

2. Трансномінація (поєднує новизну форми слова зі значенням, яке вже передавалося раніше іншою формою): *sudser* – мильна опера, *big C* – рак.